

hradě škody jest i podle řečeného předpisu, že členy představenstva, po případě toho z nich, na němž se náhrada požaduje, postihuje zavinění na protiprávním v § 23 uvedeném jednání a škodě z něho vzniklé (rozh. č. 7000 Sb. n. s.). Ale nižší soudy zjistily v souzeném případě konkrétní skutečnosti, z nichž plyne, že dovolatel jako předseda představenstva, na němž její ostatní členové — většinou prostí lidé, kteří sami věci nerozuměli, — záviseli, ačkoliv ve skutečnosti měl vykonávat funkci ředitele žalujícího společenstva, na úřadování jediné úřednice — účetní a pokladnice — nedohlížel, způsob vedení knih nezkoumal, že v dubnu 1931 přes to, že se dozorčí rada marně pokusila o revisi, nedbaje upozornění revisora I. na závady a jejich následky pro odpovědnost představenstva, se nepostaral o to, aby řádná revise byla konána. Postihuje proto dovolatele jako člena představenstva zavinění na protiprávním jednání jeho osoby. Co do otázky příčinné souvislosti nutno podotknouti, že stačí, bylo-li jednání nebo opominutí škůdcovo jedním z článků v řetězu příčin, které vedl k škodlivému výsledku (rozh. č. 16220 Sb. n. s.). Nerozhoduje, zda lze také jiným činitelům přičísti vinu na vzniku zjištěné škody.

Za toho stavu věci posoudily nižší soudy věc v podstatě správně po právní stránce, uznávše žalobní nárok, jehož výše již není sporná, za důvodný.

Čís. 17106.

Jde o platnou smlouvu, jestliže se t. zv. přirozený otec (zploditel uznávající své otcovství) závazal, že bude hraditi náklady na výživu a výchovu manželského dítěte, třebas se tak stalo teprve po uplynutí lhůty k popření manželského původu dítěte (§ 158 obč. zák.).

Právní povaha řečené smlouvy.

(Rozh. ze dne 17. listopadu 1938, R II 290/38.)

Srov. rozh. č. 16676 Sb. n. s.

Tvrdě, že se za jeho manželství uzavřeném 5. září 1931 s Marií rozenou J. narodilo dne 24. ledna 1936 dítě nezl. Antonín D., jehož manželskému původu neodporoval, ježto se mu teprve po uplynutí zákonné lhůty k podání žaloby na oduznání manželského původu dítěte manželka svěřila, že otcem nezl. Antonína D. je žalovaný, a že ten vůči žalobci a jeho manželce otcovství uznal a závazal se nahraditi žalobci vše, co na výživu a výchovu dítěte vynaloží, domáhá se žalobce na žalovaném žalobou zaplacení 7.140 Kč s přísl., t. j. částek vynaložených na porodní asistentku, na výbavu pro dítě, dětský kočárek a na léky a jiné věci pro kojence, na pomocníka v jeho živnosti po dobu 8 týdnů na lepší výživu manželky a na výchovu dítěte do podání žaloby. S o u d i p r v é s t o l i c e zamítl žalobu. D ů v o d y: Žalobce nepodal žalobu

na oduznání manželského původu podle § 158 obč. zák. a proto dítě platí za manželské dítě matky a jejího manžela (žalobce), a to definitivně podle zásady *pater est, quem nuptiae demonstrant*. Je to nyní nevyvratitelná domněnka (*praesumptio juris et de jure*) a nelze již v souzeném sporu zkoumati otázku otcovství jako otázku předurčující. Manželským otcem jest žalobce a jeho stíhají veškeré povinnosti z toho plynoucí (§ 141 obč. zák.). Žalobce tvrdí, že se mu žalovaný zavázal, že mu náklad na výživu a výchovu dítěte nahradí, čili žalobce žaluje na splnění tohoto závazku z titulu smlouvy. Smlouvy jsou buď jednostranné nebo dvoustranné podle toho, zavazují-li se obě strany k určitému plnění nebo činí-li tak jen strana jedna. Jednostranné smlouvy bývají bezúplatné, dvoustranné jsou úplatné. Každá smlouva však vyžaduje k své závaznosti existenci důvodu (*causa debendi*), nejde-li o tak zvané abstraktní smlouvy (směnečná prohlášení), o nichž je v zákoně výslovně řeč na příslušných místech. V souzené věci však jde o jednostrannou smlouvu, podle které jen žalovaný převzal závazek k plnění, aniž měl proti druhému smluvci nárok na vzájemné plnění. Šlo by tu tedy v podstatě buď o smlouvu bezúplatnou (darovací), která však není závazná, ježto nebylo šetřeno formy notářského spisu, potřebné k platnosti darování bez skutečného odevzdání (§ 943 a zák. č. 76/1871 ř. z.), nebo — není-li tvrzen ani dokázán *animus donandi*, což znamená, že nemůže býti posouzena podle zásad platných pro bezúplatné smlouvy — o smlouvu abstraktní *sine causa debendi* — pro žalovaného nezávaznou, jelikož to, že se žalovaný snad sám pokládal za naturálního otce a závazek uznal, bylo jen pohnutkou k jeho závazku; tato pohnutka se však nemůže státi důvodem (*causa*) smlouvy, která jinak důvodu nemá, ježto žalobce neměl vůči žalovanému žádného nároku a ten žádné povinnosti, vždyť žalobce byl a je definitivním manželským otcem narozeného Antonína D. a jen jeho stíhaly, a to ze zákona veškeré povinnosti podle §§ 141 a násl. obč. zák. Uznání nedluhu žalovaného nezavazuje. O d v o l a c í s o u d uložil soudu první stolice další jednání a rozhodnutí. D ů v o d y. Podle žalobního přednesu se žalovaný zavázal smlouvou nahraditi žalobci veškeré výlohy, které budou spojeny s výživou a výchovou (a tedy pravděpodobně i se zrozením) nezletilého Antonína D. Není překážky, aby žalovaný, přesto, že pro nezl. Antonína D. svědčí zákonná domněnka manželského původu, neuznal, že on jest přirozeným otcem tohoto nezletilce, a aby se nezavázal jej i vyživovati. Podmínkou platnosti takového závazku není předchozí oduznání manželského původu nezl. Antonína D., neboť převzetím tohoto závazku není nic měněno na statusových právech nezletilcových. Kdyby žalovaný skutečně převzal takový závazek, šlo by jen o smlouvu, smír, jímž smluvci vyrovnávali vzájemné sporné právní poměry a kterým žalovaný převzal povinnost, která mu mohla býti uložena po případě i podle zákona. Nelze proto mluvit o uznání nedluhu se strany žalovaného neb o slibu plnění bez zavazovacího důvodu, nýbrž spíše o smíru (narovnání), kterým se chtěl žalovaný zprostiti oné možné povinnosti,

která by na něm mohla býti snad požadována jako na přirozeném otci nezl. Antonína D. Tomu nepřekáží ani to, že i dle žalobního tvrzení v době, kdy prý žalovaný onen závazek převzal, již uplynula lhůta k popření manželského původu nezl. Antonína D., když žalovaný, jenž jak manželské otcovství, tak i převzetí závazku popírá, ani neuvedl, že k tomu převzetí byl přiveden omylem nebo pod. Uznání nedluhu by ovšem žalovaného nezavazovalo, stejně jako by ho nezavazovalo uznání nedovoleného, zakázaného a proto od počátku nicotného dluhu. Zde šlo však o uznání pochybného a mezi smluvci sporného nároku a byl-li tento pochybný nárok žalovaným uznán, jde o smlouvu, kterou jest žalovaný vázán. Ukáže-li se tudíž tvrzení žaloby o závazku žalovaného správné, domáhal by se žalobce právem zažalovaného nároku. Procesní soud vycházejí z opačného právního názoru, neprovedl po té stránce žádné důkazy a neučinil ani potřebná zjištění a byl proto jeho rozsudek zrušen.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Odvolací soud posoudil spor zřejmě podle rozhodnutí nejvyššího soudu č. j. Rv II 855/36, které bylo později uveřejněno pod č. 16676 Sb. n. s. Stěžovatel však právem vytýká, že se nynější spor liší od případu řešeného pod č. 16676 Sb. n. s., neboť tu žalobce, manželský otec nezletilého Antonína D., zmeškal již lhůtu § 158 obč. zák. k popření manželského původu, a tomu tak snad nebylo v případě řešeném pod č. 16676 Sb. n. s., a právem tedy stěžovatel zdůrazňuje, že žalovanému nebylo by již možno uložit podle zákona plnění výživného pro nezletilého Antonína D. Žalobce nemůže totiž již zvrátiti zákonnou domněnku manželského původu nezletilého Antonína D., zprostiti se tak své zákonné alimentární povinnosti a přenést ji dle § 163 obč. zák. na žalovaného jako nemanželského otce.

Při rozhodování souzeného sporu nutno si nejprve uvědomiti, že nejde o paternitní spor, ani o platnost smíru o uznání otcovství k nezl. Antonínu D., ani o jeho statusová práva. Všechny vývody rekursu zabývající se těmito otázkami jsou jednak nadbytečné, jednak možno je poukázati na rozh. č. 16676 Sb. n. s. Ve sporu jde jen o to, zda žalobou tvrzený závazek žalovaného možno vůbec s úspěchem uplatňovati a zda jde o dovolený a platný závazek žalovaného, v rekursu pak v podstatě jen o jeho dovolenost.

Podle tvrzení žaloby a nesporných skutečností (ztráta lhůty dle § 158 obč. zák.) šlo by mezi stranami o právní jednání, smlouvou, kterou by se jen žalovaný zavazoval, aniž by též žalobce přejímal nějaký smluvní závazek. Přes to však nejde o darovací smlouvu, jejíž splnění by nebylo žalovatelné pro formální nedostatky (§ 943 obč. zák., § 1 zák. č. 76/1871 ř. z.); ani sám stěžovatel není názoru, že by šlo o nežalovatelný darovací slib.

Dovolací soud neschvaluje však stěžovatelův názor, že by šlo o slib neb uznání plnění bez zavazovacího důvodu, neb o uznání nedluhu a že by byl snad proto tvrzený závazek žalovaného neplatný neb neúčinný.

Zažalované plnění, jak bylo již shora řečeno, by nebylo možno uložit žalovanému ze zákona; nemůže však s druhé strany býti překážky, aby byla tvrzenému smluvnímu závazku žalovaného odpírána žalovatelnost, jestliže mezi stranami došlo k platnému konsensu (§§ 861 a násl. obč. zák.). Závazek žalovaného bylo by nejspíše pokládati za uznávací smlouvu, která nepředpokládá vzájemné ustoupení smluvců, kterou smluvci volně nakládají o vzájemném právním poměru. Přirozeným otcovstvím se přirozený otec dostává vůči dítěti, matce i jeho manželskému otci do takového vztahu, který v mnohých směrech může býti i právně závažný (na př. § 65 obč. zák.) a který možno co do majetkových, hmotných otázek (plnění výživného) smluvně upravit. Přes to, že by se účinek podobné smlouvy projevil právě jen v uvedeném smluvním závazku poskytovat výživné, nutno přece hledati základ smluvní úpravy tohoto poměru spíše v právu rodinném než v právu obligačním, totiž v krevním příbuzenství přirozeného otce k dítěti. Povinnost přirozeného otce k výživě nezletilého dítěte mající dříve základ jen v přirozených zásadách právních a v zásadách slušnosti (plnění takové by se nejspíše blížilo plnění naturální obligace), může dohodou býti změněna v povinnost smluvní. Smluvnímu uznání takového závazku nutno přiznati plný pravotvorný účinek (srov. k těmto úvahám vývody v Klan-gově Komentáři k obč. zák. v § 938, str. 611 a při § 1431, str. 477).

Závazek žalovaného neodporuje však ani dobrým mravům, neboť nemůže býti nemorální, jestliže se ten, kdo se cítí zploditelem dítěte, zaváže hraditi náklady spojené s výchovou a výživou tohoto dítěte. Platnosti tvrzeného závazku žalovaného nepřekáží tedy ani ustanovení §§ 878, 879 obč. zák.

Právní důvod a ani účel závazku žalovaného nejsou tudíž v rozporu s právním řádem.

Čís. 17107.

Vlastník pozemku, jehož stavba podle stavu sousedního pozemku v době provedení stavby souseda nijak neohrozila, neodpovídá podle § 364 obč. zák. za následky, které nastaly nepřímými zásahy (immi-semi) v majetku souseda tím, že on sám stav svého pozemku později změnil. Stavěl-li soused na svém pozemku později, měl stavbu přizpůsobiti stavu, který tu již byl, a postarati se sám o ochranné opatření proti prolínání vlhkosti již vystavěné opěrné zdi sousedovy, k níž svou stavbu přistavil, do své stavby.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1938, Rv I 476/38.)